

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра політичних наук і права
Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА
ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ
ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»**

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
з міжнародною участю**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 року

м. Одеса

УДК 321(477)(063)

DOI: <https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10>

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
(протокол від 28 травня 2026 року № 14)*

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Рецензенти:

Кокорев О. В., доктор політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права Державного університету Інтелектуальних технологій і зв'язку.

Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Музиченко Г. В. – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Каменчук Т. О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Таску-Ставре М. – доктор політичних наук, професор, професор Бухарестського університету (Румунія);

Хевцуріані А. – доктор наук у сфері міжнародних відносин, професор факультету права та міжнародних відносин, Грузинський технічний університет (Грузія).

У збірнику матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів» представлено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, молодих науковців та практиків із вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти та наукових установ, об'єднаних прагненням до осмислення актуальних викликів державотворення, суспільного розвитку та післявоєнної відбудови України.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних проблем сучасної політичної, правової, економічної та соціогуманітарної науки. У наукових доповідях і дослідженнях висвітлено питання розвитку та модернізації політичних інститутів і процесів сучасної держави, правових та економічних механізмів відбудови України, інформаційної безпеки та протидії гібридним загрозам в умовах глобальних трансформацій. Значну увагу приділено філософським засадам державотворення, соціальним практикам і менеджменту соціокультурного розвитку, а також питанням євроінтеграції, транскордонної співпраці, міжнародних партнерств і регіональних стратегій сталого розвитку в умовах сучасних політичних та соціальних змін.

Збірник відображає високий рівень наукової дискусії та міждисциплінарного підходу до аналізу суспільно-політичних процесів, сприяє розвитку наукової комунікації та міжінституційної співпраці. Матеріали конференції становлять практичний і науковий інтерес для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, представників органів державної влади, місцевого самоврядування та фахівців у сфері політичних, правових, економічних і соціогуманітарних наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

Столяренко О. В.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов,

Вінницький національний технічний університет

Столяренко О. В.,

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри педагогіки і освітнього менеджменту,

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

м. Вінниця. Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ: СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ТА ВИКЛИКИ

Сучасний стан системи вищої освіти України характеризується глибокими трансформаційними процесами, що зумовлені необхідністю адаптації до стандартів Європейського простору вищої освіти. Інтеграція є не лише вимогою Болонського процесу, а й стратегічним вектором виживання та розвитку держави в умовах глобалізації та воєнного стану. Проте шлях до повної сумісності з європейськими нормами супроводжується низкою системних суперечностей між застарілими управлінськими моделями та новими вимогами до якості, автономії та академічної мобільності.

Питання реформування вищої освіти досліджували такі вчені, як В. Кремень [4] та О. Столяренко [8], які акцентують увагу на людиноцентризмі в освіті, С. Квіт [3], який аналізує аспекти університетської автономії. Питаннями забезпечення якості освіти в контексті європейських стандартів займаються фахівці НАЗЯВО (М. Винницький [1], С. Калашнікова [2], О. Співаковський [7] та інші). Попри значну кількість напрацювань, потребує додаткового вивчення динаміка стратегічних пріоритетів в умовах повномасштабного вторгнення та цифрової трансформації.

Актуальність теми зумовлена отриманням Україною статусу кандидата на членство в ЄС, що висуває жорсткі вимоги до гармонізації законодавства в освітній сфері. Крім того, масове переміщення студентів і викладачів за кордон актуалізує проблему визнання кваліфікацій та збереження конкурентоспроможності українських дипломів, що потребує перегляду стратегічних орієнтирів розвитку галузі.

Метою дослідження є аналіз ключових стратегічних пріоритетів трансформації вищої освіти України, ідентифікація бар'єрів на шляху до інтеграції в Європейський простір вищої освіти та обґрунтування шляхів подолання сучасних викликів.

Трансформація вищої освіти України базується на кількох фундаментальних пріоритетах, що корелюють із комюніке Болонського процесу, створюючи єдиний вектор розвитку вітчизняної академічної спільноти.

Ключовим аспектом цього процесу є забезпечення якості (Quality Assurance), у межах якого Україна перейшла від застарілого адміністративного контролю до сучасної системи зовнішнього та внутрішнього моніторингу, що координується Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти. Впровадження ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the ENEA) стало основою для акредитаційних процедур, що дозволяє українським університетам синхронізувати свої освітні програми із загальноєвропейськими вимогами [12]. Така переорієнтація сприяє формуванню культури якості всередині закладів, де головним фокусом стає не кількісний показник, а відповідність результатів навчання потребам стейкхолдерів. Крім того, активне залучення міжнародних експертів до оцінювання освітніх програм зміцнює довіру до українських дипломів на світовому ринку праці [9].

Паралельно з цим розвивається академічна автономія, проте реальна самостійність у фінансовій, кадровій та академічній сферах все ще залишається проблемною зоною для багатьох університетів. Незважаючи на законодавчі зміни, заклади вищої освіти все ще відчують надмірну централізацію бюджетних процесів та обмеженість у вільному розпорядженні власними ресурсами [5, с. 12]. Для подолання цього бар'єру необхідно впроваджувати дієві механізми фінансового менеджменту, які дозволять ЗВО оперативно реагувати на запити наукового середовища. Лише за умови повноцінної суб'єктності університети зможуть стати справжніми центрами інновацій, що здатні самостійно визначати стратегії свого розвитку.

Важливу роль у сучасних умовах відіграють цифровізація та гнучкість, які стали фундаментом стійкості освітньої системи під час кризових періодів. В умовах війни дистанційне навчання перетворилося з допоміжною технологією на єдиний засіб збереження освітнього процесу та доступу до знань для тисяч здобувачів. Інтеграція в європейські цифрові платформи дозволяє забезпечити безперервність навчання, відкриваючи доступ до курсів провідних закордонних університетів та спільних дослідницьких проєктів. Це спонукає до швидкого опанування викладачами інструментів штучного інтелекту та віртуальної реальності, що значно підвищує інтерактивність та адаптивність вищої школи.

Такий перехід до змішаних моделей навчання не лише мінімізує безпекові ризики, а й закладає основу для подальшої розбудови цифрового університету майбутнього [10].

Проте процес стикається з серйозними викликами. По-перше, це «відтік мізків» та інтеграція української молоді до іноземних освітніх систем без подальшого повернення. По-друге, невідповідність ринку праці та компетенцій випускників, що вимагає впровадження дуальної освіти та мікрокваліфікацій. По-третє, необхідність відбудови зруйнованої інфраструктури, що вимагає залучення міжнародних грантів та інвестицій [6, с. 88].

Інтеграція України до Європейського освітнього простору є незворотним процесом, що вимагає не формального копіювання західних структур, а глибокої інституційної трансформації. Стратегічними пріоритетами мають стати посилення академічної доброчесності, розвиток дослідницького потенціалу університетів та розширення міжнародної співпраці через програми типу Erasmus+ [11]. Подальші дослідження мають зосереджуватися на механізмах фінансової автономії ЗВО як головного чинника їхньої конкурентоспроможності.

Література

1. Винницький М. І. Український університет: трансформація крізь призму європейських стандартів. Київ : Дух і Літера, 2019. 210 с.
2. Калашнікова С. А. Розвиток університетської автономії в умовах євроінтеграції: монографія. Київ : Педагогічна думка, 2021. 280 с.
3. Квіт С. М. Реформа вищої освіти в Україні: від пострадянського до сучасного університету. Освітня політика. 2021. № 4. С. 10–18.
4. Кремень В. Г. Вища освіта України в контексті глобалізаційних процесів: монографія. Київ : Знання України, 2017. 430 с.
5. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 37–38. Ст. 2004.
6. Сбруєва А. А. Трансформація вищої освіти в умовах глобалізації: тенденції та перспективи. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 215 с.
7. Співаковський О. В. Управління якістю вищої освіти в умовах євроінтеграції: стратегії та механізми. Херсон : ХДУ, 2020. 195 с.
8. Столяренко О. В., Столяренко О. В., Московчук О. С. Студентоцентроване навчання в умовах особистісно орієнтованого підходу. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені

Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. 2022. Випуск 71. 138 с. С. 29–37. DOI <https://doi.org/10.31652/2415-7872-2022-71-29-36>

9. Столяренко О. В., Столяренко О. В. Взаємозв'язок зі школами у розв'язанні проблем формування особистості: погляд стейкхолдерів. Діалог зі стейкхолдерами: виклики сьогодення : монографія. / Упорядники: Акімова О.В., Фрицюк В.А. Вінниця, Нілан-ЛТД, 2025. С. 210-252. DOI <https://doi.org/10.31652/978-617-558-238-1-1-279>

10. Столяренко О. В., Столяренко О. В. Використання цифрових технологій в освіті та впровадження зарубіжного досвіду у підготовці фахівців. Цифровізація як інструмент забезпечення якості надання освітніх послуг з урахуванням європейського досвіду: колективна монографія/ за ред. А. В. Череп, І. М. Дашко, Ю. О. Огренич,, О. Г. Череп. Запоріжжя: видавець ФОП Мокшанов В. В. 2024. 300 с. С. 7–27. DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14258696>

11. Столяренко О. В., Столяренко О. В. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти і виклики нашого часу. Нові горизонти освіти: досвід, реалії та перспективи: збірник матеріалів I Всеукраїнських педагогічних читань за міжнародної участі пам'яті професорки Євгенії Коваленко. 12 березня 2025 року. м. Ніжин. / за ред. Ю. Г. Новгородської, О. В. Самойленко. Ніжин: НДУ імені М. Гоголя. 2025. 262 с. С. 105–108.

12. European Standards and Guidelines (ESG). [Електронний ресурс] URL: <https://www.enqa.eu/esg-standards-and-guidelines-for-quality-assurance-in-the-european-higher-education-area/> (дата звернення: 27.04.2026).

Тодоров І. Я.,
доктор історичних наук, професор,
професор кафедри міжнародних студій
та суспільних комунікацій,
Ужгородський національний університет,
Ужгород, Україна

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ТА КРАЇНИ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ (2022-2026 рр.)

Широкомасштабне вторгнення Росії у 2022 році стало каталізатором прискорення європейської інтеграції України. Уже в червні 2022 р. Україна отримала статус кандидата на вступ до Європейського Союзу, а у 2024 р. були офіційно заявлено про можливість початку переговорів про членство в Унії.